KUHMO

Kuhmon kaupungin lausunto

06.11.2023 1(3)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys 73/2023 vp eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on esittänyt Kuhmon kaupungille lausuntopyynnön lausunnosta hallituksen esitykseen eduskunnalle, ”HE 73/2023 vp eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta”. Esityksessä esitetään muutettavaksi mm. työttömyysturvalakia, työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia, työttömyyskassalakia, sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia. Koska Kuhmon kaupunki on kunnallisen sektorin toimija, näyttäytyy käsillä oleva hallituksen esitys Kuhmon kaupungille ensisijaisesti suhteessa tulossa olevaan työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleenorganisoitiin, eli kyseisten palveluiden siirtämiseen yksittäisten peruskuntien tai useampien peruskuntien muodostamien työllisyysalueiden järjestettäväksi vuoden 2025 alussa. Seuraavat huomiot ovat Kuhmon kaupungin käsityksen mukaan keskeisimpiä hallituksen esityksessä, ja ennen muuta sellaisia joilla on vaikutusta kuntasektorin toimijoihin ja niiden järjestämiin ja tuottamiin työllisyyspalveluihin, sekä kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin työttömiin työnhakijoihin.

Palkkatuetussa työstä tehdystä työstä tulisi kertyä työssäoloehtoa 100 % tehdystä työajasta, kaikki työnhakijat eivät tosiallisesti ole edes työkykyisiä eivätkä pysty työskentelemään yhtäjaksoisesti 12 kuukautta

Huomionarvoisena seikkana hallituksen esityksessä Kuhmon kaupunki pitää kohdassa 4.1.1 (Palkansaajan työssäoloehtoa koskevat ehdotukset) mainittua palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä 26 kalenteriviikosta 12 työssäoloehtokuukauteen. Esityksen mukaan palkansaajan työssäoloehto täyttyisi, kun henkilö olisi 28 kuukauden pituisen tarkastelujakson aikana kerryttänyt yhteensä vähintään 12 työssäoloehtokuukautta. Kuhmon näkee tämän esityksen ongelmallisena, koska toteutuessaan esitys vaatisi nykyistä merkittävästi pidempää työssäolon periodia työssäoloehdon täyttämiseksi. Vaikka Suomessa vallitsee tällä hetkellä pula osaavasta työvoimasta monilla eri aloilla, Kuhmon kaupunki tuo esille sen seikan että esim. harvaan asutun maaseudun alueilla aina ole lähialueetkaan mukaan luettuina olemassa sellaista työpaikkavarantoa, johon sisältyviin avoimiin työpaikkoihin työnhakijan olisi mahdollista työllistyä 12 työssäoloehtokuukaudeksi, täyttääkseen työssäoloehdon. Kuhmon kaupungin käsityksen ja kaupungin työllisyyspalveluissa vuosina 2012 -2023 tehtyjen käytännön havaintojen mukaan työmarkkinoilla on myös työttöminä työnhakijoina huomattava joukko sellaisia henkilöitä, jotka ovat tosiallisesti alentuneesti työkykyisiä, tai käytännössä lähes työkyvyttömiä (vrt. Raija Kerättären lääketieteen alan väitöskirja vuodelta 2016). Nämä henkilöt kuitenkin alidiagnosoituja, ja ovat sen vuoksi edelleen

työttöminä työnhakijoina vaikka kuuluisivat tosiallisesti sairauslomalle, kuntoutuksen tai eläkkeelle mutta eivät sellaisella ole, julkisen terveydenhuoltojärjestelmän toiminnan vajavaisuuksien vuoksi. Tällaiselle vajaakuntoiselle henkilölle ei useinkaan ole tosiallisesti mahdollista työskennellä 12 kuukauden ajan yhtäjaksoisesti, ja jo nykyisen työssäoloehdon täyttäminen palkkatyössä voi olla hänelle huomattavien kipujen ja ponnistusten takana. Näin ollen Kuhmon kaupunki katsoo että kunnes julkinen terveydenhuoltojärjestelmä pystyy tunnistamaan, diagnosoimaan ja ohjaamaan sairauslomalle, kuntoutukseen tai eläkkeelle osatyökykyiset ja työkyvyttömät työnhakijat, työssäoloehdon täyttämiseen vaadittavaa aikaa ei tule kasvattaa voimassa olevan lainsäädännön vaatimasta ajasta.

Edellä mainittujen henkilöiden lisäksi Kuhmon kaupungin tietojen mukaan on olemassa joukko henkilöitä, jotka diagnosoidun vian, vamman tai sairauden vuoksi – siis omasta tahdostaan riippumattomista syistä – eivät pysty työllistymään työmarkkinoille ilman palkkatukea. Edellä mainittujen rajoitteiden vuoksi heidän työnantajalleen maksettavan palkkatuenkin avulla heidän työllistymisensä työmarkkinoille on usein epävarmaa, ja heidän työuransa katkonaisia. Myös heille nykyisessä lainsäädännössä määritellyn laajuisen työssäoloehdon täyttäminen on merkityksellinen tekijä.

Edellä mainituista syistä Kuhmon kaupunki katsookin, että työttömyysturvalakia tulisi muuttaa siten, että sen 5. luvun 4a § nykyisin mainitun 75 % asemesta palkkatuessa työssä työssäoloehtoon luettaisiin 100 % prosenttia niistä kalenteriviikoista, jotka henkilö on palkkatuetussa työssä.

Työttömyysturvaetuuden suojaosa tulisi säilyttää koskemattomana ennallaan

Hallituksen esityksessä arvioidaan ns. työttömyysetuuden suojaosaa (HE 2.4.2)., lisäksi esitetään että työttömyysetuuden suojaosasta luovuttaisiin. Kuhmon kaupunki kuitenkin katsoo, että työttömyysetuuden suojaosasta ei tule tulisi luopua, vaan se tulisi säilyttää ennallaan. Kaupungin työllisyyspalveluissa on pitkäaikaisessa asiakastyössä havaittu että lyhyet ja/tai osa-aikaisetkin työt voivat olla se väylä, jota kautta työnhakija pitkänkin työttömyyden jälkeen voi pysyvästi kiinnittyä työmarkkinoille, ensin määrä- tai osa-aikaisesti, ja sen jälkeen pysyvästi, toistaiseksi voimassa olevaan täysiaikaiseen työsuhteeseen. Harvaan asutuilla ja maaseutumaisilla alueilla työhön liikkuminen kuitenkin tuottaa työntekijälle välittömiä kuluja kulkuneuvo- ja polttoainekulujen muodossa. Jos työttömyysetuuden suojaosa poistettaisiin, voisi monessa tapauksessa pienentyä se kuukausittainen summa joka työllistyneellä työnhakijalla on tuloina käytettävissään. Tämä voi paitsi heikentää motivaatiota ottaa työstä vastaan, myös tehdä työhön matkustamisesta käytännössä mahdotonta.

Toteutuessaan hallituksen esitys mitä ilmeisimmin kasvattaisi kuntien kustannuksia – tulevien työvoimaviranomaisten taloutta ei tulisi heikentää

Kuhmon kaupunki kantaa huolta siitä, että käsillä olevan hallituksen esityksen (s.58, taulukko 8) mukaan toteutuvan esityksen vaikutukset heikentäisivät kuntien taloutta noin 55 miljoonalla eurolla. Tämän *varmana* pidetyn heikennyksen lisäksi esitetään myös joitakin *mahdollisia* hyötyjä joita kunnille voisi kertyä esityksen toimenpiteiden työttömien työnhakijoiden käytökseen tuottamien käyttäytymisvaikutusten kautta. Näiden mahdollisten hyötyjen toteutuminen ei kuitenkaan ole varmaa vaan riippuu esim. vallitsevista taloussuhdanteista. Kuhmon kaupunki katsoo kuitenkin että mainittu 55 miljoonan heikennys olisi kuntatalouden kannalta huolestuttavaa, koska kunnat ovat vuoden 2025 alusta lukien työvoimaviranomaisina vastuussa työllisyyspalvelujen järjestämisestä ja

tuottamisesta. Jos kuntien talouteen kohdistuu hallituksen esityksessä mainittujen kaltaisia, suuruusluokaltaan kymmenien miljoonien eurojen suuruisia heikennyksiä, saattaa kuntien taloudellinen valmius luoda uusia ja kuntalais-työnhakijoita palvelevia dynaamisia työllisyyspalveluja heikentyä, ja jopa aidosti vaarantua. Tästä syystä Kuhmon kaupunki toivoo kohtuullisuutta kuntien maksuvastuulle vyörytettävien uusien, suorien ja epäsuorien työllisyyskulujen määrässä.

KUHMON KAUPUNKI

Lisätietoja : Juha Heinonen
Työllisyysasiantuntija
Puh. 044-7255231
etunimi.sukunimi@kuhmo.fi
www.kuhmo.fi